

Zlepšení dostupnosti fondů NK prostřednictvím on-line katalogu

Systém katalogů knihovny je mapou k jejím fondům. Úplnost a aktuálnost katalogů přímo ovlivňuje možnost i míru využití fondů. Lístkové katalogy umožňující vyhledávání pouze podle jednoho hlediska (většinou autor, název, předmět) a pouze v budově knihovny jsou postupně nahrazovány automatizovanými on-line katalogy, které umožňují vyhledávání podle různých hledisek a jejich kombinací a zrovnopravňují uživatele místní i vzdálené. Prostřednictvím internetu lze před fyzickou návštěvou knihovny odkudkoli zjistit nejen to, zda knihovna vlastní požadovaný dokument, ale i informace o tom, zda je momentálně dostupný ve skladišti nebo je půjčený, rezervovaný atd. Snadné vyhledávání na straně uživatele, včetně možnosti paralelního prohledávání mnoha katalogů knihoven v různých zemích, je podmíněno poměrně složitou katalogizací nově vydávaných dokumentů, založenou na mezinárodních standardech, a také převodem lístkových katalogů do digitální podoby (retrospektivní konverze).

Dopad na uživatele

Uživatelé budou mít prostřednictvím on-line katalogu lepší přehled o obsahu většiny fondů NK. Možnost vícehlediskového vyhledávání podle různých údajů a jejich kombinace zpřesní vyhledávání a snadněji navede uživatele k požadovaným dokumentům. Zrychlení katalogizace a dostupnost informací o momentálním stavu většiny dokumentů na minimum omezí procento případů, kdy uživatel odchází z NK neuspokojen. Katalogy převedené do elektronické podoby nebude nutné stěhovat do nové budovy. Nová knihovna tak nabídne moderní služby v moderním prostředí.

Dopad na zaměstnance (partnery)

Aktuální on-line katalog obsahující záznamy dokumentů reprezentujících většinu fondů NK ve strukturované textové podobě odpovídající mezinárodním standardům zefektivní práci útvarů služeb čtenářům v NK i v dalších knihovnách a partnerských institucích. Možnost přebírání záznamů povede k rozvoji sdílené katalogizace, která ušetří pracovní kapacity i finanční prostředky v oblasti katalogizace a umožní jejich využití ve službách a/nebo v poddimenzovaných oblastech.

Nároky na rozpočet

V NK zbývá dokončit úplnou retrospektivní konverzi cca 2 200 000 lístků, což prezentuje potřebnou částku zhruba 65 000 000 Kč. Tato částka není zakomponována v rozpočtu NK a její výše plně závisí na grantech. Při každoročním získání částky 5 000 000 Kč, bude retrospektivní konverze katalogů NK trvat ještě 13 let, čili do roku 2018. Při zachování letošního stavu, kdy je k dispozici 1558 000 Kč, budou katalogy NK plně převedeny do elektronické podoby až kolem roku 2050.

Průběžné zpracování nových přírůstků včetně celonárodní metodiky a standardizace pro tuto oblast je financováno v rámci běžného rozpočtu NK.

Plánovaný rok dokončení

Zpracování nových přírůstků do fondů NK je permanentní proces. Úplná retrospektivní konverze nejdůležitějších katalogů NK měla být podle původních plánů dokončena v roce 2005 (většina velkých národních evropských knihoven dokončila retrospektivní konverzi svých katalogů před rokem 2000). S ohledem na nedostatečný přísun finančních prostředků do národního programu VISK 5-RETROKON (+ prevence proti živelním pohromám) se však časová hranice dokončení posunula minimálně do roku 2030.

VISK 5	2000	2001	2002	2003 povodně	2004	2005	2000 až 2005
Plán	1,200	15,000	15,000	15,000	15,000	15,000	76,200
Skutečnost	1,200	11,050	6,300	6,500	4,938	3,023	33,011

Pokrok dosažený do roku 2004

Zpracování nových přírůstků

- Aplikovali jsme mezinárodní standardy pro oblast zpracování dokumentů (pravidla AACR2R, formát MARC 21, MDT s možností konkordance do DDT na nejvyšších hierarchických úrovních, předmětová hesla na bázi předmětových hesel Kongresové knihovny včetně přidělování anglických ekvivalentů, Konspekt, Dublin Core).
- Vytváříme soubory jmenných i věcných autorit a koordinujeme jejich aplikaci v celonárodním měřítku, jsme zapojeni do mezinárodních projektů v této oblasti.
- Česká národní bibliografie dosahuje špičkových světových parametrů.
- Naše záznamy jsou k dispozici v Souborném katalogu ČR a v největším světovém souborném katalogu WorldCat.
- Dokončili jsme zpracování většiny nezpracovaných dokumentů nahromaděných v minulosti.
- Postupně zkracujeme celkovou dobu zpracování dokumentů.

Retrospektivní konverze

- V obrazové (naskenované) podobě jsme zpřístupnili 5 000 000 záznamů z nejvýznamnějších katalogů NK včetně možnosti objednávání on-line.
- V obrazové (naskenované) podobě jsme v jednotném uživatelském rozhraní zpřístupnili katalogy řady dalších velkých českých knihoven.
- Dokončili jsme úplnou retrospektivní konverzi zhruba 500 000 záznamů české knižní produkce 20. století.
- Z větší části jsme dokončili retrospektivní konverzi Generálního katalogu Univerzálního knihovního fondu II (od roku 1951), Generálního katalogu Slovanské knihovny a Souborného katalogu zahraničních periodik.
- Ze zhruba 3 500 000 záznamů určených k úplné retrospektivní konverzi je převedeno 1 331 779 záznamů, což tvoří 38 %.
- Ve spolupráci s firmou Comdat jsme vytvořili komplexní modulární technologii RETROKON, která byla využita v řadě českých i zahraničních knihoven.

Skutečné náklady do roku 2004

Prozatím bylo na retrospektivní konverzi katalogů NK vynaloženo 71 500 000 Kč. Většinu (57 500 000 Kč) tvořily zahraniční i domácí granty a účelové dotace MK, zbytek tvoří vklad NK ČR. Uvedená částka zahrnuje kromě nákladů na retrospektivní konverzi vlastních katalogů NK i náklady na vývoj nástrojů a systémů pro retrospektivní konverzi katalogů využívaných v celonárodním měřítku, které nelze oddělit.

Mzdové prostředky pro oblast zpracování nově získaných dokumentů je nutné s ohledem na trvalý nárůst počtu dokumentů zachovat minimálně ve stávající výši.

Cíle roku 2005

Zpracování nových přírůstků

- Zahájení provozu sdílené katalogizace ve spolupráci s MZK a VKOL v prostředí ALEPH Cluster.
[Splněno.](#) Sdílenou katalogizaci (NK, MZK, VKOL) jsme zahájili, otestovali a v závěru roku 2005 převedli do rutinního provozu.
- Rozvoj jmenných i věcných autorit.
[Splněno.](#) Roste počet aktivně spolupracujících institucí i míra využití jmenných i věcných autorit v celonárodním měřítku.

- Zapojení do evropských projektů zejména v oblasti věcného zpracování a zpracování internetových on-line zdrojů.
Splněno. V oblasti věcného zpracování jde o zapojení do evropských projektů M-CAST, MSAC a TEL-ME-MOR, v oblasti internetových online zdrojů do projektu v rámci evropského programu CULTURE2000.
- Zkrácení celkové doby zpracování dokumentů.
Nesplněno. Zahájení spolupráce s MZK a VKOL v prostředí ALEPH Cluster bylo zejména organizačně velmi náročné a vyžádalo si opakovanou reorganizaci linek zpracování, takže ke zkrácení celkové doby zpracování prozatím nedošlo.
- Rozšíření počtu zpracovaných internetových online zdrojů.
Splněno částečně. Uzavřeli jsme smlouvy s 26 novými vydavateli. Bibliografické zpracování internetových online zdrojů probíhá v rámci mantinelů daných počtem dvou dostupných systemizovaných míst na tuto činnost.

Retrospektivní konverze

- Dokončení retrospektivní konverze Souborného katalogu zahraničních periodik.
Splněno. Retrospektivní konverzi Souborného katalogu zahraničních periodik jsme dokončili.
- Pokračování v retrospektivní konverzi Generálního katalogu UKF II a Generálního katalogu Slovanské knihovny.
Splněno částečně. Z požadované částky 1 265 527 Kč bylo pro rok 2005 k dispozici pouhých 750 000 Kč.
- Zahájení retrospektivní konverze incipitového notového katalogu.
Splněno částečně. Z požadované částky 758 922 Kč bylo pro rok 2005 k dispozici pouhých 250 000 Kč.

Cíle roku 2006

Zpracování nových přírůstků

- Pokračování a rozvoj sdílené katalogizace ve spolupráci s MZK a VKOL v prostředí ALEPH Cluster.
- Rozvoj jmenných i věcných autorit.
- Zapojení do evropských projektů zejména v oblasti věcného zpracování a zpracování internetových on-line zdrojů.
- Zkrácení celkové doby zpracování dokumentů.
- Rozšíření počtu zpracovaných internetových online zdrojů a personální posílení této oblasti.

Retrospektivní konverze

- Dokončení retrospektivní konverze Generálního katalogu UKF II.
- Zahájení retrospektivní konverze Generálního katalogu UKF I.
- Pokračování v retrospektivní konverzi Generálního katalogu Slovanské knihovny.
- Pokračování v retrospektivní konverzi incipitového notového katalogu.
- Prověření možností retrospektivní konverze částí čtenářských katalogů a speciálních kartoték v Hale služeb v souvislosti s plánovaným stěhováním do nové budovy.

Související veřejné zakázky (př. jiné soutěže) roku 2005

Garant priority: ředitelka NFS (ředitelka HHF, ředitel SK, ředitel KI)

*Komentáře a názory k této strategické prioritě
Chcete připojit svůj názor? Klikněte [zde](#).*

Jiné informace k této strategické prioritě

Katalogy a databáze NK

[http://www.nkp.cz/pages/page.php3?nazev=Katalogy a databáze&menu=5](http://www.nkp.cz/pages/page.php3?nazev=Katalogy%20a%20databaze&menu=5)

Informace o standardech pro zpracování dokumentů a katalogizační politice

http://www.nkp.cz/pages/page.php3?page=fond_standard1.htm

Informace o zpracování fondů v NK

<http://www.nkp.cz/pages/page.php3?nazev=ZpracovUEnUu.fondYS&submenu3=64>

Česká národní bibliografie

<http://aip.nkp.cz/>

Retrospektivní konverze

<http://retrokon.nkp.cz/>